

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-160>

УДК 657.6

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ЗА ОПЕРАЦІЯМИ З ФАРМАЦЕВТИЧНИМИ ТОВАРАМИ В МЕРЕЖІ АПТЕК

ORGANIZATION AND METHODOLOGY OF INTERNAL CONTROL OVER OPERATIONS WITH PHARMACEUTICAL PRODUCTS IN A PHARMACY NETWORK

Поврозник Андрій Ігорович

студент магістерського рівня освіти,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-2338-7028>

Чубай Володимир Миколайович

кандидат економічних наук, професор кафедри,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1641-1085>

Povroznik Andrii, Chubai Volodymyr

Lviv Polytechnic National University

У статті досліджено організаційні та методичні засади внутрішнього контролю за операціями з фармацевтичними товарами в аптечній мережі. Розкрито проблеми функціонування мережевих аптечних структур унаслідок децентралізації товарних операцій, логістичних ускладнень та підвищених ризиків. Визначено суть внутрішнього контролю за операціями з фармацевтичними товарами. Узагальнено наукові підходи до контролю товарних запасів і визначено специфічні особливості контролю у фармацевтичній галузі. Сформовано завдання внутрішнього контролю, що охоплюють перевірку якості надходжень, дотримання умов зберігання, контроль правильності списання фармацевтичних товарів, достовірності облікових даних і прозорості внутрішніх переміщень. Окреслено інформаційну базу внутрішнього контролю за фармацевтичними товарами та перелік суб'єктів контролю.

Ключові слова: внутрішній контроль; фармацевтичні товари; аптечна мережа; товарні операції; завдання контролю.

The article examines the organizational and methodological foundations of internal control over transactions with pharmaceutical goods in the pharmacy network in the context of the modern pharmaceutical market. The relevance of the topic is due to the high dynamics of the pharmaceutical market development in Ukraine, increased competition, and continuous improvement of regulatory requirements for the circulation of medicines and pharmacy products. The article reveals the problems of the functioning of pharmacy chains as a result of the decentralization of commodity operations, logistical complications, and increased risks of losses and violations in the internal control system. The purpose of the article is to study the organization and methodology of internal control over transactions with pharmaceutical goods in the pharmacy chain. Achieving this goal involves revealing the economic content of internal control, considering its objects and subject using the example of operations with pharmaceutical goods, and identifying preventive and current measures of internal control over these operations within the pharmacy network. Internal control tasks have been formulated, covering the verification of the quality of receipts, compliance with storage conditions, control of the correctness of the write-off of pharmaceutical goods, the reliability of accounting data. The methodology of the study is based on an analysis of recent research and publications by Ukrainian and foreign scientists, a generalization of scientific approaches to inventory control, and a systematization of the regulatory framework in the field of pharmaceutical activity. The practical value of the article lies in the study of theoretical sources for building a comprehensive system of internal control in pharmacy chains, which will help minimize risks, optimize inventories, improve management efficiency, and ensure compliance with industry standards. Prospects for further research include studying the digital transformation of control and the impact of logistics chain instability on the internal control system of pharmacy chains.

Keywords: internal control system; pharmaceutical products; pharmacy chain; inventory operations, control objectives.

Постановка проблеми. Сучасний фармацевтичний ринок в Україні характеризується високою динамікою розвитку, посиленням конкуренції та постійним удосконаленням нормативно-правових вимог щодо обігу лікарських засобів. За даними Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками, станом на початок 2025 року в країні функціонує понад 21 тисяча суб'єктів господарювання, що здійснюють роздрібну торгівлю лікарськими засобами, з яких більше 65 % працюють у форматі аптечних мереж [23]. Водночас мережевий формат діяльності створює додаткові ризики, пов'язані з децентралізацією операцій, різним рівнем кваліфікації персоналу в окремих аптечних пунктах, значними обсягами одночасного переміщення товарів між структурними підрозділами та необхідністю забезпечення єдиних стандартів якості на всіх етапах руху фармацевтичних товарів.

Операції з фармацевтичними товарами належать до сфери підвищеної суспільної відповідальності, оскільки безпосередньо здійснюють вплив на здоров'я та життя населення. Порушення умов зберігання, помилки в обліку, несвоєчасне виявлення фальсифікованої чи неякісної продукції, зловживання персоналу або недостатній контроль за терміном придатності можуть призвести не лише до значних фінансових втрат підприємства, а й до серйозних медико-соціальних наслідків. Особливу актуальність проблема набуває в умовах дії воєнного стану, коли частина аптечних мереж змушена працювати в тимчасово окупованих або прифронтових регіонах, зазнавати логістичних ускладнень, частих перебоїв у постачанні та підвищених ризиків псування товарів через відключення електроенергії.

Незважаючи на наявність зовнішнього регулювання з боку держави, саме внутрішній контроль залишається основним інструментом, який дає змогу аптечній мережі оперативно виявляти та запобігати відхиленням на всіх етапах руху фармацевтичних товарів: від приймання на центральному складі до відпуску кінцевому споживачу в найвіддаленішій аптеці мережі.

Таким чином, існує науково-практична потреба в узагальненні та систематизації сучасних підходів до організації і методики внутрішнього контролю за операціями з фармацевтичними товарами безпосередньо в аптечних мережах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання організації внутрішнього контролю

операцій з товарами у торгівлі та фармацевтичній галузі активно досліджуються українськими вченими протягом останніх двадцяти років.

Дослідження, проведені українськими науковцями (Пугаченко О. Б. [10, с. 396–402], Дроздова О. Г. [11, с. 121–129] та ін.), переважно стосуються загальних питань контролю товарних операцій у торгівлі або окремих аспектів обліку у фармацевтичній галузі. Водночас недостатньо уваги приділено саме організаційним і методичним особливостям побудови цілісної системи внутрішнього контролю в умовах мережевої структури аптечних закладів, врахуванню специфіки обігу рецептурних, наркотичних, психотропних, термолабільних препаратів, а також інтеграції сучасних інформаційних систем для моніторингу в реальному часі.

Теоретичні та методологічні аспекти внутрішнього контролю товарних запасів у роздрібній торгівлі розглядалися Фірсовою Н. В., яка визначила внутрішній контроль як основне інформаційне джерело прийняття управлінських рішень та запропонувала перелік завдань контролю товарних операцій у підприємствах споживчої кооперації. Значну увагу приділено принципам побудови системи внутрішнього контролю: збалансованості, своєчасності, комплексності та циклічності [1, с. 29–31].

Особливості контролю товарних операцій саме у фармацевтичній галузі досліджували Даценко Г. В. та Кудирко О. М. [12, с. 139–145], які підкреслили необхідність удосконалення системи контролю в умовах пандемії COVID-19 та запропонували шляхи підвищення ефективності управління товарними запасами в аптечних закладах. Кудирко О. М. у іншій роботі акцентувала увагу на структурі управління товарними операціями в оптовій фармацевтичній торгівлі, зокрема на управлінні асортиментом, зберіганням та товарними потоками [4, с. 509–513].

Питання організації внутрішнього контролю руху товарів у торгівлі загалом висвітлено Дроздовою О. Г. [11, с. 121–129], яка визначила етапи організації контролю, принципи та перелік контрольних процедур. Пугаченко О.Б. розробила вимоги до функціонування системи внутрішнього контролю товарів подвійного використання, які частково застосовні й до фармацевтичних товарів [10, с. 396–402]. Кінзерська Н. В. запропонувала методичне забезпечення внутрішнього контролю зовнішньоекономічної діяльності

торговельних підприємств, включаючи форми робочих документів та звіти про результати контролю [7, с. 139–145].

Окремі аспекти управління товарними запасами у фармацевтичному секторі досліджували Посилкіна О. В., Горбунова О. Ю. та Новицька Ю. Є. [2, с. 56–61], які застосували логістичний підхід до оптимізації дистрибуції та управління запасами оптових фармацевтичних підприємств. Вавулін О. І. обґрунтував доцільність використання процесного підходу та ABC-аналізу для управління фармацевтичними підприємствами [5, с. 152–158].

Зарубіжний досвід внутрішнього контролю запасів ліків у аптечних та лікувальних закладах представлено в роботі Muhammad Amrin Hakim [13, с. 65–71], де на прикладі регіональної лікарні м. Думаї (Індонезія) показано слабкі місця контролю (нечіткий розподіл обов'язків, проблеми комунікації, недостатнє фізичне забезпечення складів) та запропоновано напрямки їх усунення. Нормативно-правовій базі внутрішнього контролю, що дотична в тій чи іншій мірі до діяльності аптечної мережі, зокрема присвячені офіційна настанова «Належна практика дистрибуції лікарських засобів» (СТ-НМОЗУ 42-5.0:2025) [6], навчальний посібник за редакцією Немченко А. С. [3], посібник Замули І. В. та Танасієвої М. М. з внутрішнього контролю [9] тощо.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Питання концепції внутрішнього контролю за операціями з фармацевтичними товарами висвітлюються переважно у двох напрямках: загальнотеоретичному (принципи, завдання, джерела інформації) та галузевому (особливості торгівлі фармацевтичними товарами з урахуванням умов зберігання, вхідного контролю якості тощо). Водночас залишаються недостатньо дослідженими аспекти, безпосередньо пов'язані з функціонуванням саме аптечних мереж як розгалуженої організаційної структури. У вже наявних працях недостатньо уваги приділено особливостям організації внутрішнього контролю в багаторівневих аптечних мережах, де рух фармацевтичних товарів здійснюється не лише між постачальником і аптекою, а й між центральним складом, регіональними складами та роздрібними аптечними пунктами. Таким чином, відсутнє цілісне бачення внутрішнього контролю саме як інструменту управління аптечною мережею з урахуванням її організаційної складності.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження орга-

нізації та методики внутрішнього контролю за операціями з фармацевтичними товарами в аптечній мережі. Досягнення поставленої мети охоплює: розкриття економічного змісту внутрішнього контролю, розгляд його об'єктів та предмета на прикладі операцій з фармацевтичними товарами, виокремлення превентивних та поточних заходів внутрішнього контролю за цими операціями.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективне управління фармацевтичними товарними запасами є одним із ключових чинників результативної діяльності аптечної мережі, оскільки основна частина її оборотних активів зосереджена саме в товарних запасах. За умов обмеженого обігу вільних коштів та періодичних труднощів із розрахунками з постачальниками, характерних для аптечних закладів, фармацевтичні товарні запаси виступають основним внутрішнім ресурсом для пошуку додаткових резервів, оптимізації фінансових потоків та залучення нових грошових надходжень [8, с. 112].

Для подальшого контролю товарних операцій критично необхідним є створення відділу внутрішнього контролю за товарними запасами фармацевтичного підприємства. Цей підрозділ функціонує як незалежна структурна одиниця, яка впроваджується в аптеках у випадку практичної необхідності. Серед основних завдань такого підрозділу можна виділити: визначення поточної потреби в товарних запасах аптечного асортименту; вчасне подання постачальникам замовлень на аптечні товари; прийом поставлених товарів; забезпечення вхідного контролю якості; здійснення фасувальних робіт; забезпечення відповідних умов зберігання; ведення бухгалтерського обліку та звітності про рух аптечних товарів [21, с. 231].

Система внутрішнього контролю за операціями з фармацевтичними товарами – це комплекс організаційно-методичних та технологічно-аналітичних заходів, спрямованих на забезпечення законності, достовірності, безпечності та ефективності всіх процесів, пов'язаних з надходженням, зберіганням, переміщенням, відпуском і списанням лікарських засобів та супутніх товарів у мережі аптек [22, с. 169].

Мета внутрішнього контролю за операціями з фармацевтичними товарами полягає у встановленні достовірності первинних даних щодо наявності та руху лікарських засобів, медичних виробів і супутніх товарів, а також у забезпеченні повноти відображення всіх опе-

рацій у первинних документах та облікових регістрах. Контроль орієнтований на забезпечення достовірності ведення обліку фармацевтичних запасів відповідно до прийнятої облікової політики, дотримання галузевих стандартів, внутрішніх регламентів та чинного законодавства. Важливою складовою мети є забезпечення достовірності відображення залишків фармацевтичних товарів у фінансовій та управлінській звітності, що гарантує прозорість їх руху, попередження зловживань, мінімізацію ризиків недостач.

Предметом внутрішнього контролю є, зокрема, господарські операції та процеси, пов'язані із зберіганням, рухом і використанням товарних запасів.

Контроль операцій з фармацевтичними товарами в мережі аптек відбувається шляхом проведення зовнішнього контролю та внутрішнього контролю. Внутрішній контроль господарської діяльності торгівельних підприємств та сукупності товарних операцій на них має значно більше значення, ніж зовнішній контроль, адже існує постійний потік товарних запасів, який потребує поточного контролю.

Система внутрішнього контролю – сукупність дій, спрямованих на виявлення та виключення операційних та фінансових ризиків, що призводять до погіршення фінансового стану і можуть спричинити значне зниження ключових показників та вартості аптечного підприємства. Внутрішній контроль товарних операцій забезпечується використанням превентивних і поточних заходів контролю [14, с. 348–367].

Превентивні заходи контролю спрямовані на ідентифікацію загроз появи порушень ще до моменту їх виникнення та охоплюють комплекс організаційних і методичних дій. До таких заходів належать проведення регулярних консультацій і навчання персоналу щодо правил здійснення операцій з товарами, підготовка та впровадження внутрішніх нормативних документів, які регламентують порядок обліку, зберігання й переміщення фармацевтичних товарів. Важливим елементом є також чітке визначення та розмежування посадових обов'язків між працівниками мережі, що забезпечує уникнення дублювання функцій, зменшує ризик зловживань і підвищує відповідальність за виконання окремих операцій.

Внутрішній контроль за операціями з фармацевтичними товарами ставить перед собою досягнення цілої низки завдань. Організація комплексного контролю спрямована на забезпечення надійності, безперервності та

безпечності функціонування аптечної мережі, що працює з товарами підвищеної відповідальності: лікарськими засобами, медичними виробами, супутніми товарами медичного призначення. У фармацевтичній галузі засади контролю ґрунтуються відповідно до галузевої специфіки [19, с. 39].

Внутрішній контроль в контексті фармацевтичних товарів перш за все спрямований на забезпечення своєчасного, повного й безперебійного надходження лікарських засобів та супутніх товарів до аптечної мережі. Це завдання передбачає перевірку відповідності поставлених препаратів вимогам до якості, наявності супровідної документації, дотримання встановлених умов транспортування та контролю узгодженості фактичних поставок із заявленими потребами аптек.

Не менш важливим завданням є внутрішній контроль за дотриманням умов зберігання фармацевтичних товарів на складах та в аптеках. Оскільки значна частина лікарських засобів є чутливою до температури, вологості, освітлення та інших факторів середовища, система внутрішнього контролю повинна забезпечувати постійний моніторинг умов зберігання, дотримання регламентів сегрегації товарів та забезпечення спеціальних умов для препаратів із обмеженим обігом [15, с. 85–97].

Важливою складовою є контроль за дотриманням норм і лімітів списання фармацевтичних товарів. У межах цього завдання перевіряється обґрунтованість списань, пов'язаних із пошкодженням продукції, простроченням термінів придатності, поверненнями та іншими факторами, що впливають на рух товарів. Належно організований контроль дає змогу запобігти необґрунтованим втратам, виявити аномальні тенденції у списаннях та своєчасно реагувати на можливі зловживання чи порушення технологічних процесів у фармацевтичній мережі.

Завданням системи внутрішнього контролю також є забезпечення повноти та достовірності відображення всіх операцій з фармацевтичними товарами в бухгалтерському та управлінському обліку. Це охоплює перевірку правильності внесення даних до інформаційних систем, відповідності фактичних залишків даним облікових реєстрів, коректності оформлення первинних документів, правильності визначення цін, націнок та податкових розрахунків. Оскільки фармацевтичні запаси є високовартісним та оборотним активом, точність обліку має значний вплив на фінансовий

результат і достовірність фінансової звітності всієї мережі [16, с. 63–70].

У межах контролю внутрішнього руху фармацевтичних товарів особлива увага приділяється операціям надходження, переміщення і вибуття товарів у розрізі структурних підрозділів аптечної мережі. Такі операції включають внутрішньомережеві передачі та оприбуткування повернутих товарів, відпуск рецептурних та безрецептурних препаратів, а також вибуття товарів у результаті списань. Контроль цих процесів дозволяє запобігти необлікованому руху товарів, мінімізувати ризики неправомірних дій персоналу та забезпечити прозорість логістичних операцій [12, с. 139–145].

Важливим напрямом контролю є забезпечення раціонального формування товарних залишків. У цьому контексті аналізується оптимальність обсягів запасів, рівень їх оборотності, сезонні коливання попиту, наявність неходових позицій. Ефективний контроль на даному етапі дає змогу уникнути як дефіциту, що може спричинити втрату покупців та виручки, так і надлишкового накопичення запасів, що призводить до заморожування оборотних коштів і зростання ризику списань через прострочення [20, с. 39–43].

Завершальним аспектом є забезпечення належного функціонування складської та аптечної логістики. Це передбачає контроль за правильністю організації складського господарства, дотриманням стандартів приймання, зберігання і видачі товарів, ефективністю внутрішніх логістичних процесів, а також перевірку відповідності логістичних операцій установленим регламентам.

Внутрішній контроль операцій з фармацевтичними товарами ґрунтується на системі нормативних, облікових та аналітичних джерел, що забезпечують повноту й достовірність інформації про рух лікарських засобів у межах аптечної мережі [18, с. 182].

Важливим документом під час здійснення внутрішнього контролю операцій з фармацевтичними товарами є наказ про облікову політику, у якому визначено принципи оцінки запасів, порядок документального оформлення операцій з ними, методи їх списання та деякі аспекти організації внутрішнього контролю. Внутрішньому вибірковому контролю підлягають первинні документи з обліку запасів - накладні, акти приймання, акти списання, звіти здійснених інвентаризацій, картки складського обліку, що фіксують кожну операцію з надходження, переміщення та вибуття

фармацевтичних товарів. Також внутрішній перевірці підлягають облікові реєстри, які використовуються для відображення господарських операцій, забезпечують систематизацію даних та формують аналітичну інформаційну базу.

Для контролю за виправленням помилок та порушень використовуються, зокрема, акти та довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша узагальнююча документація, що дає змогу оцінити системні недоліки, тенденції порушень і ефективність попередніх контрольних заходів. Важливою групою джерел є фінансова та статистична звітність, яка забезпечує можливість контролю узгодженості показників обліку з фактичними результатами діяльності підприємства аптечної мережі [17, с. 491].

Організація внутрішнього контролю передбачає чітке визначення суб'єктів контролю, серед яких ключову роль відіграють фармацевти, завідувачі аптек, регіональні директори, внутрішні аудитори та бухгалтерія та інші відповідальні за регулярні перевірки та інвентаризації.

Висновки. Внутрішній контроль за операціями з фармацевтичними товарами є важливим елементом ефективного функціонування аптечної мережі та ключовою складовою забезпечення її економічної стійкості, інформаційної прозорості й відповідності вимогам галузевого регулювання. Фармацевтичні товари, як особлива категорія запасів, характеризуються високою вартістю, швидкою оборотністю та значною чутливістю до умов зберігання, що визначає потребу в чітко організованій та методично обґрунтованій системі контролю.

Доведено, що в умовах мережевої структури аптек система внутрішнього контролю має охоплювати всі етапи руху фармацевтичних товарів: від замовлення та приймання на складах до їх відпуску кінцевому споживачу та списання. Завдяки систематизації наукових підходів та нормативних вимог визначено перелік пріоритетних завдань внутрішнього контролю, зокрема: забезпечення достовірності облікових даних, контроль відповідності фактичних залишків даним облікових реєстрів, підтримання оптимальної структури запасів, дотримання вимог належної дистрибуційної практики.

У статті обґрунтовано, що успішність функціонування внутрішнього контролю залежить від чіткого розподілу повноважень та стандартизації внутрішніх процесів у межах аптечної

мережі. Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні можливостей цифрової трансформації внутрішнього контролю, застосуванні автоматизованих інструментів моніторингу руху товарів у реальному часі, впрова-

дженні ризик-орієнтованих моделей контролю в аптечних мережах різних масштабів, а також аналізі нестабільності логістичних ланцюгів на ефективність контролю фармацевтичних товарів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Фірсова Н.В. Значення внутрішнього контролю товарних запасів у діяльності роздрібних торговельних підприємств споживчої кооперації. *Економічна наука*. 2019. № 3. С. 29–31.
2. Посилкіна О.В., Горбунова О.Ю., Новицька Ю.Є. Дослідження сучасних трендів дистрибуції та управління запасами у фармації. *Управління, економіка та забезпечення якості в фармації*. 2012. № 5(25). С. 56–61.
3. Панфілова Г.Л., Чернуха В.М. Основи економіки та системи обліку у фармації : навчальний посібник / за ред. Немченко А.С. Харків : Золоті сторінки, 2005. 504 с.
4. Кудирко О.М. Управління товарними операціями підприємств оптової торгівлі фармацевтичної галузі. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2020. № 36. С. 509–513.
5. Вавулін О. І. Управління підприємствами фармацевтичної галузі на основі логістичних підходів. *Економіка та управління підприємствами*. 2021. № 50. С. 152–158.
6. СТ-Н МОЗУ 42-5.0:2025. Лікарські засоби. Належна практика дистрибуції. Київ : МОЗ України, 2025. 51 с.
7. Кінзерська Н.В. Методичне забезпечення внутрішнього контролю зовнішньоекономічної діяльності підприємств торгівлі. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 27. С. 139–145.
8. Апопій В.В., Міщук І.П., Ребицький В.М., Рудницький С.І. Організація торгівлі : підручник – 3-тє вид. Київ, 2009. 632 с.
9. Замула І.В., Танасієва М.М. Внутрішній контроль : навчальний посібник Чернівці : Житомирська політехніка, 2021. 336 с.
10. Пугаченко О.Б. Система внутрішнього контролю товарів подвійного використання. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 79. С. 396–402.
11. Дроздова О.Г. Особливості організації внутрішнього контролю руху товарів. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2015. № 1(78). С. 121–129.
12. Даценко Г.В., Кудирко О.М. Контроль над обліком товарних операцій підприємств торгівлі фармацевтичної галузі та можливі шляхи його вдосконалення. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2022. № 72. С. 139–145.
13. Хакім М.А. Внутрішній контроль фармацевтичного запасу в аптечному підрозділі Загальної лікарні Думаї. *International Journal of Financial and Investment Studies*. 2021. Vol. 2. № 2. С. 65–71.
14. Медвідь Л. Г., Харинович-Яворська Д.О. Організаційно-методичні аспекти внутрішнього контролю діяльності торговельних підприємств у конкурентному середовищі. *Ефективна економіка*. 2014. № 11. С. 348–367.
15. Коблянська І.О., Сіренко А.А., Коблянська Г.Ю. Методика і організація обліку та внутрішнього контролю запасів підприємства в системі управління активами. *Modern Economics*. 2018. № 7. С. 85–97.
16. Меліхова Т.О., Федоров І.О. Внутрішній контроль виробничих запасів для своєчасного виявлення загроз у системі управління фінансовою безпекою підприємства. *Agrosvit*. 2018. № 2. С. 63–70.
17. Пантелеєв В.П. Внутрішньогосподарський контроль: методологія та організація : монографія. Київ : ДП «Інформ-аналіт. агентство», 2008. 491 с.
18. Пашкевич М.С., Шишкова Н.Л. Контроль: незалежний, внутрішній, державний : навчальний посібник : ч. 1. Незалежний аудиторський та внутрішньогосподарський контроль. Дніпро : НГУ, 2017. 182 с.
19. Петренко С.М. Внутрішній контроль діяльності підприємств і його інформаційне забезпечення: теорія, методологія, організація : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.09. Київ, 2010. 424 с.
20. Погрібна О.П. Об'єкти і методи внутрішньогосподарського контролю та їх критична оцінка. *Фінансовий контроль*. 2002. № 1. С. 39–43.
21. Тарасова Т.О. Обліково-аналітичне забезпечення управління сталим розвитком підприємств торгівлі : монографія. Харків, 2017. 492 с.
22. Пугаченко О.Б., Фоміна Т.В. Концептуальні засади організації внутрішнього контролю в системі управління економічною безпекою суб'єктів господарювання. *Управління системою економічної безпеки суб'єктів господарювання: обліково-аналітичне забезпечення: колективна монографія* / за ред. Черевка О.В., Гнилицької Л.В., Мігус І.П. Черкаси: ПП Чабаненко Ю.А., 2015. С. 143–172.

23. Звіт про виконання Державною службою України з лікарських засобів та контролю за наркотиками секторального плану державного ринкового нагляду: веб-сайт. 2025. URL: <http://www.dls.gov.ua/> (дата звернення: 23.12.2025).

REFERENCES:

1. Firsova, N. V. (2019). Znachennia vnutrishnoho kontroliu tovarnykh zapasiv u diialnosti rozdribnykh torhovelnykh pidpriemstv spozhyvchoi kooperatsii [The importance of internal control of inventory in the activities of retail trade enterprises of consumer cooperation]. *Ekonomichna nauka – Economic science*, pp. 29–31.
2. Posilkina, O. V., Horbunova, O. Yu., & Novytska, Yu. Ye. (2012). Doslidzhennia suchasnykh trendiv distrybutsii ta upravlinnia zapasamy u farmatsii [Research of modern trends in distribution and inventory management in pharmacy]. *Upravlinnia, ekonomika ta zabezpechennia yakosti v farmatsii – Management, economics and quality assurance in pharmacy*, no. 5(25), pp. 56–61.
3. Panfilova, H. L., Chernukha, V. M. (2005). Osnovy ekonomiky ta systemy obliku u farmatsii: navchalnyi posibnyk [Basics of economics and accounting systems in pharmacy: textbook] / za red. A. S. Nemchenko. Kharkiv: Zoloti storinky, 504 p. (in Ukrainian)
4. Kudyрко, O. M. (2020). Upravlinnia tovarnymy operatsiiamy pidpriemstv optovoi torhivli farmatsevychnoi haluzi [Management of commodity operations of wholesale trade enterprises of the pharmaceutical industry]. *Bukhhalterskyi oblik, analiz ta audyt – Accounting, analysis and audit*, pp. 509–513.
5. Vavulin, O. I. (2021). Upravlinnia pidpriemstvamy farmatsevychnoi haluzi na bazisi lohistychnykh pidkhodiv [Management of pharmaceutical industry enterprises based on logistic approaches]. *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy – Economy and enterprise management*, pp. 152–158.
6. ST-N MOZU 42-5.0:2025. Likarski zasoby. Nalezha praktyka dystrybutsii [Medicinal products. Good distribution practice]. Kyiv: MOZ Ukrainy, 2025. 51 p. (in Ukrainian)
7. Kinzerska, N. V. (2021). Metodychne zabezpechennia vnutrishnoho kontroliu zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstv torhivli [Methodological support of internal control of foreign economic activity of trade enterprises]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, no. 27, pp. 139–145.
8. Apopii, V. V., Mishchuk, I. P., Rebitskyi, V. M., & Rudnytskyi, S. I. (2009). Orhanizatsiia torhivli [Organization of trade] (3rd ed.). Kyiv, 632 p. (in Ukrainian).
9. Zamula, I. V., & Tanasieva, M. M. (2021). Vnutrishnii kontrol [Internal control]: Navchalnyi posibnyk. Chernivtsi: Zhytomyrska politehnika, 336 p. (in Ukrainian).
10. Puhachenko, O. B. (2025). Systema vnutrishnoho kontroliu tovariv podviinoho vykorystannia [System of internal control of dual-use goods]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, no. 79, pp. 396–402.
11. Drozdova, O. H. (2015). Osoblyvosti orhanizatsii vnutrishnoho kontroliu rukhu tovariv [Features of the organization of internal control of goods movement]. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo – Foreign trade: economics, finance, law*, no. 1(78), pp. 121–129.
12. Datcenko, H. V., & Kudyрко, O. M. (2022). Kontrol nad oblikom tovarnykh operatsii pidpriemstv torhivli farmatsevychnoi haluzi ta mozhyvi shliakhy yoho vdoshkonalennia [Control over accounting of commodity operations of pharmaceutical trade enterprises and possible ways to improve it]. *Bukhhalterskyi oblik, analiz ta audyt – Accounting, analysis and audit*, no. 72, pp. 139–145.
13. Hakim, M. A. (2021). Internal control of pharmaceutical inventory in the pharmaceutical unit of Dumai General Hospital. *International Journal of Financial and Investment Studies*, vol. 2, no. 2, pp. 65–71.
14. Medvid, L. H., & Kharynovych-Yavorska, D. O. (2014). Orhanizatsiino-metodychni aspekty vnutrishnoho kontroliu diialnosti torhovelnykh pidpriemstv u konkurentnomu seredovyschi [Organizational and methodological aspects of internal control of trade enterprises' activities in a competitive environment]. *Efektivna ekonomika (elektronne vydannia) – Effective economy (electronic edition)*, no. 11, pp. 348–367.
15. Koblianska, I. O., Sirenko, A. A., & Koblianska, H. Yu. (2018). Metodyka i orhanizatsiia obliku ta vnutrishnoho kontroliu zapasiv pidpriemstva v systemi upravlinnia aktyvamy [Methodology and organization of accounting and internal control of enterprise inventories in the asset management system]. *Modern Economics*, no. 7, pp. 85–97.
16. Melikhova, T. O., & Fedorov, I. O. (2018). Vnutrishnii kontrol vyrobnychkykh zapasiv dlia srochnoho vyvialennia zahroz u systemi upravlinnia finansovoi bezpeky pidpriemstva [Internal control of production inventories for timely detection of threats in the enterprise financial security management system]. *Ahrosvit – Agrosvit*, no. 2, pp. 63–70.
17. Panteleiev, V. P. (2008). Vnutrishnohosudarstvo kontrol: metodolohiia ta orhanizatsiia [Intra-economic control: methodology and organization]: Monohrafiia. Kyiv: DP «Inform-analit. ahentsvo», 491 p. (in Ukrainian).

18. Pashkevych, M. S., & Shishkova, N. L. (2017). Kontrol: nezalezhnyi, vnutrishnii, derzhavnyi [Control: independent, internal, state]: Navchalnyi posibnyk (Part 1. Independent audit and intra-economic control). Dnipro: NSU, 182 p. (in Ukrainian).
19. Petrenko, S. M. Internal control of business activities and its information support: theory, methodology, organization : dys. ... doc. of ec. Sciences : 08.00.09. Kyiv, 2010. 424 p.
20. Pohrybna, O. P. (2002). Obiekty i metody vnutrishnohosudarstvoho kontroliu ta yikh krytychna otsinka [Objects and methods of intra-economic control and their critical assessment]. *Finansovyi kontrol – Financial control*, no. 1, pp. 39–43.
21. Tarasova, T. O. (2017). Oblikovo-analitychne zabezpechennia upravlinnia stalym rozvytkom pidpriemstv torhivli [Accounting and analytical support for managing the sustainable development of trade enterprises]. Kharkiv, 492 p. (in Ukrainian).
22. Puhachenko O. B., & Fomina T. V. (2015) Kontseptualni zasady orhanizatsii vnutrishnoho kontroliu v systemi upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu subiektiv hospodariuvannia [Conceptual principles of organizing internal control in the system of economic security management of business entities]. In O. V. Cherevko, L. V. Hnylytska, I. P. Mihus (Eds.). *Upravlinnia systemoiu ekonomichnoi bezpeky subiektiv hospodariuvannia: oblikovo-analitychne zabezpechennia [Kolektyvna monohrafiia] [Management of the economic security system of business entities: accounting and analytical support (Collective monograph)]*. Cherkasy: PP Chabanenko Yu. A., pp. 143-172. (in Ukrainian)
23. Zvit pro vykonannia Derzhavnoiu sluzhboiu Ukrainy z likarskykh zasobiv ta kontroliu za narkotykamy sektoralnogo planu derzhavnoho rynkovoho nahliadu [Report on the implementation of the sectoral state market surveillance plan by the State Service of Ukraine on Medicines and Drugs Control]. Available at: <http://www.dls.gov.ua/> (accessed December 23, 2025)

Дата надходження статті: 04.11.2025

Дата прийняття статті: 12.11.2025

Дата публікації статті: 24.11.2025